

Svenska kraftnät

Att: Registrator

Box 1200

172 24 Sundbyberg

Svenska kraftnäts dnr: SvK 2023/3712**Remiss. Myndighetsdialog för ny transmissionsnätförbindelse till Gotland. Region Gotlands yttrande**

Region Gotland har beretts tillfälle att delta i den myndighetsdialog som Svenska kraftnät genomför inför samråd och ansökan om nätkoncession för ny transmissionsförbindelse till Gotland. Svenska kraftnät har beviljat Region Gotland anstånd med att inkomma skriftligt yttrande till 6 mars 2024.

Region Gotlands synpunkter**A. Val av stationslokalisering på Gotland**

För anläggandet av elnätsstation finns en gällande detaljplan. Region Gotland anser att detaljplanens syfte fortfarande är aktuellt och finner inte skäl att lägga tid på att återigen undersöka alternativa stationslokaliseringar, när markanvändningen på platsen är lagligen bestämd till att användas för aktuellt ändamål. Svenska kraftnät har även tidigare konstaterat att om stationen skulle anläggas i ett annat läge skulle det innebära en större utbyggnad av det gotländska elnätet.

Det råder stor konkurrens om markanvändningen på Gotland och det är därför väldigt vanligt att planprocesser, bygglovsprövningar eller andra tillståndsprövningar överklagas och fördröjs vilket medför en stor risk för tidplanen.

B. Val av korridor för markkabel på Gotland

Svenska Kraftnät redogör för tre alternativa korridorer. Nedan benämns dessa som norra, mellersta respektive södra alternativet:

Norra alternativet

Föreslagen korridor krockar med en hel del prioriterade intressen för utveckling inom området. Den utgår ifrån är ett kommunalt naturreservat med höga naturvärden och som även är ett viktigt rekreativområde.

Region Gotland ser att föreslaget alternativ riskerar att hindra utveckling av ett stadsutvecklingsprojekt, som kan möjliggöra för många nya bostäder. Det krockar dessutom med i översiktsplanen föreslaget utvecklingsområde.

Region Gotland anser därför att norra korridoren är ett olämpligt alternativ och kan inte ställa sig bakom det.

Mellersta alternativet

Området är idag redan påverkat av nuvarande landtag/anläggning där bebyggelsen i området redan är influerad av befintlig elförbindelse.

Det är den kortaste föreslagna ledningssträckan och berör minst antal fastigheter, max 80 stycken, där de flesta berörda fastigheter redan idag inskränks av ledningsrätt. Markåtkomst bör därav bli relativt lätt att hantera.

Det ligger inom påverkansområdet för Forsvarsmaktens riksintresse för buller eller annan risk. Delar av sträckan ligger inom skyddszon för sekundärt vattenskyddsområde. Vattenskyddsföreskrifterna ska följas och finnas med som underlag i den fortsatta processen.

Region Gotlands bedömning är att detta alternativ är klart framkomligt.

Södra alternativet

Det är den längsta föreslagna ledningssträckan och berör också flest antal fastigheter, mellan 180-270 stycken. Det finns ingen befintlig ledningsrätt inom området. Det i kombination med att det berör så pass många fastigheter bör göra processen med markåtkomst besvärlig och tidskrävande.

Det finns inom området höga värden för friluftsliv och rekreation samt värdefulla naturtyper bland annat kustnära permanenta sanddynor med örtvegetation som har ett högt prioriterat skydd inom EU. Det finns också mycket bebyggelse inom området där hänsynstagande behöver ske och påverkan kan bli stor genom inskränkningar.

Det ligger inom påverkansområdet för Forsvarsmaktens riksintresse för buller eller annan risk. Delar av sträckan kan hamna inom skyddszon för sekundärt vattenskyddsområde. Blir det aktuellt ska vattenskyddsföreskrifterna följas och finnas med som underlag i den fortsatta processen.

Region Gotland anser att detta alternativ behöver utredas vidare innan en klar bedömning kan göras.

Region Gotlands samlade bedömning gällande lokalisering av elnätsstation och korridor för markkabel

- Elnätsstationens lokalisering ska ske i det detaljplanelagda området.
- Det föreslagna norra alternativet är ytterst olämpligt och ska avfärdas.
- Det föreslagna mellersta alternativet är framkomligt och bör utredas vidare.

- Det föreslagna södra alternativet kräver mer specificeringar och utredningar innan ett ställningstagande kan ske.

Generella synpunkter på presenterat underlag

Säkerhet och beredskap

En redundant och robust elförsörjning till Gotland är, som även Svenska kraftnät nämner, centralt för Sveriges totalförsvarförmåga. Utbyggnaden behöver därför ske skyndsamt. En försening av transmissionsnätsförbindelsen skulle ha stor negativ påverkan för Gotlands motståndskraft och uthållighet, och därmed för Sveriges säkerhet.

Med den förändrade hotbilden mot kritisk infrastruktur, inte minst undervatteninfrastruktur i Östersjöområdet, behöver hänsyn tas till risken för antagonistiska hot, inte enbart som en övergripande utgångspunkt utan i samtliga delar så som kabelförläggning (sjö och mark), stamnätsstationer samt drift och underhåll. Elektronisk redundans för de två ledningarna är bra men med det försämrade säkerhetsläget förordar Region Gotland även geografisk redundans, att inte förlägga ledningarna i samma korridor. Ett aktivt och löpande säkerhetsskyddsperspektiv under projektiden är även en viktig del.

Långsiktig tryggad och redundant energiförsörjning

Som Region Gotland tidigare uttryckt i brev till Svenska kraftnät, dnr RS 2023/1623, 19 oktober 2023, finns oro för hur robust helheten kommer att bli för Gotland i framtiden, samt oro för ökande kostnader för gotländska elkonsumenter

Kapaciteten i planerad ny förbindelse räcker för nu förutsett behov under 2030-talet, men innebär varken en framtidssäkring eller en tillförlitlig redundans. Med planerad utveckling på Gotland är det Region Gotlands bild att ytterligare en kabel behövs inom en snar framtid. Föreslagen AC-lösning är inte beprövad teknik och därmed kanske heller inte trygg och säker för framtidens behov. Region Gotland påminner om att det måste finnas utrymme för att planera för nästa steg, när nuvarande förbindelse, som Vattenfall äger, har tjänat ut sin livslängd. I de havsbottenundersökningar som kommer att göras i detta projekt ser Region Gotland att det därför är önskvärt att även ta med kommande behov – inklusive ovan säkerhetsperspektiv om geografisk redundans.

Det Region Gotland hittills har kunnat ta del av, avseende planerna i Svenska kraftnäts Gotlandsprojekt, skapar oro för hur robust helheten kommer att bli för Gotland i framtiden, samt riskerna för ökande kostnader för gotländska elkonsumenter. Den oron förstärks av att den föreslagna lösningen bara till en begränsad del planeras inom Svenska kraftnäts ansvar och kräver att fler parter vidtar åtgärder i sina respektive nät. Det tyder på att Gotlands Elnät AB får ta kostnader, kostnader som enbart kan fördelas på de gotländska nätkunderna.

Regional utveckling

Den planerade förbindelsen är en infrastrukturåtgärd av mycket stor betydelse för utvecklingen av Gotland ur ett flertal perspektiv. Betydelsen av tillgången till en trygg och långsiktigt stabil elenergiförsörjning som ger förutsättningar för tillväxt och konkurrenskraft och som möjliggör för människor, företag och verksamheter att bo, etablera sig och utvecklas på Gotland, kan inte nog betonas. Det är därför viktigt att de lösningar som väljs har goda förutsättningar för genomförande och har en bred förankring hos berörda aktörer. Effekterna av en icke utbyggd eller försenad transmissionsförbindelse skulle bli kännbara inte bara för Gotland, utan för hela

Sverige. Tidsfaktorn är kritisk för att investeringar i infrastruktur ska kunna möjliggöra planerade investeringar i klimatneutral produktion. Totalförsvaret är beroende av stabil elförsörjning.

Region Gotland välkomnar möjligheten till dialog och ser gärna att Svenska kraftnät bedriver den fortsatta processen i samverkan med Region Gotland samt att myndigheten erbjuder tillfällen till fortsatt dialog och möjligheter för Region Gotland att föra fram synpunkter även utanför denna myndighetsdialog.

Regionstyrelsen, dag som ovan

Meit Fohlin
Ordförande Regionstyrelsen

Stefan Hollmark
Regiondirektör